

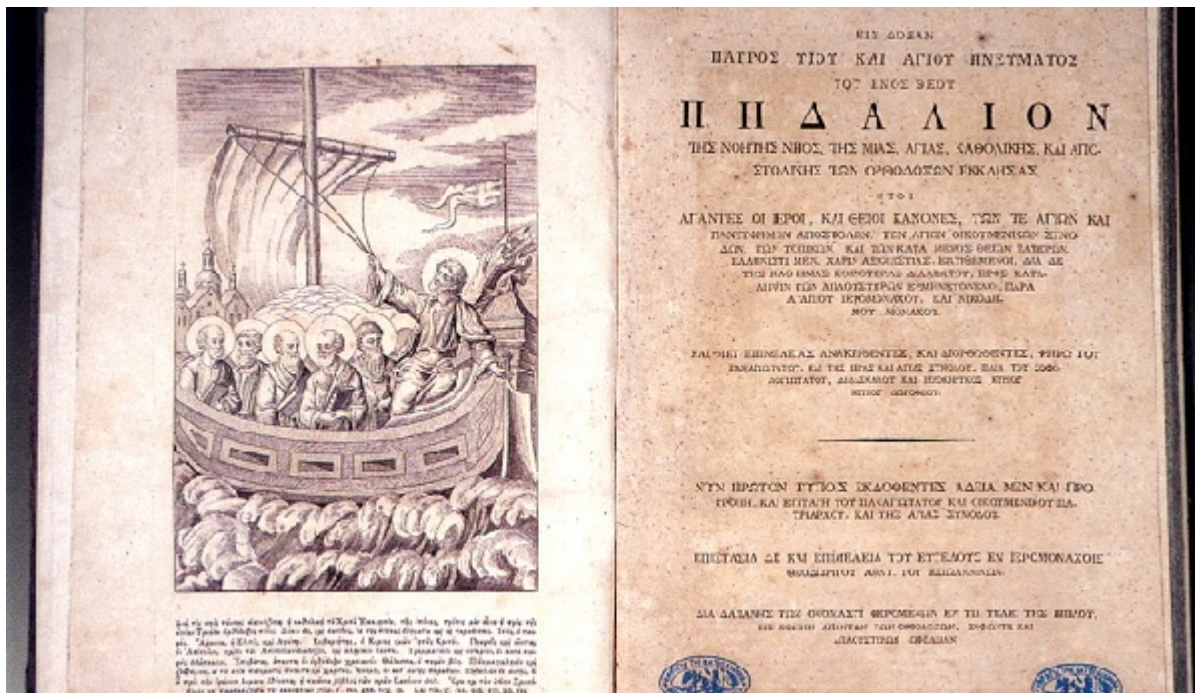
Ο Άγιος Νικόδημος έναντι της κριτικής του Βουλησμά (Θεόδωρος Γιάγκου, Καθηγητής Θεολογίας Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1qE7tpr>]

Ο Νικόδημος αρχικά υποστήριζε τη θέση ότι η Εκκλησία, συστοιχούσα στην αρχή της Οικονομίας, αποδεχόταν τους αιρετικούς χωρίς αναβαπτισμό και τους αιρετικούς κληρικούς χωρίς επανάληψη της χειροτονίας. Η παραπάνω θέση του Νικοδήμου κατακρίθηκε με έντονο τρόπο από τον Βουλησμά, ενώ προκάλεσε τον πατριάρχη Νεόφυτο να θέσει στον Νικόδημο τον αμετακίνητο όρο, ότι δεν θα παράσχει την άδεια για την εκτύπωση του *Πηδαλίου*, αν ο τελευταίος στα συγκεκριμένα κανονικά θέματα και σε άλλα συναφή, δεν θα συμμορφωνόταν προς την «Ανάκριση» (δηλ. την Εισηγητική Έκθεση) του Βουλησμά: «Αδύνατον έκδοσιν αποστείλαι, εάν μη κατά την Ανάκρισιν η βίβλος διαιτηθείσα προσκομισθή· τότε γάρ, φησίν (ο Πατριάρχης Νεόφυτος), αμέριμνον ημείς ποιησόμεθα περί πάντων τον της βίβλου πατέρα, ετοιμώς έχοντες πάντα καταβαλείν τα εις τύπον δαπανηθησόμενα χρήματα».

Αυτό ήταν ένα τελεσίγραφο από την πλευρά του πατριάρχη. Ο Ανακριτής του Πηδαλίου Βουλευσμάς για να μεταπείσει τον Νικόδημο του έστειλε αυστηρά γράμματα και απείλησε μάλιστα ότι θα παραιτηθεί από τον έργο της «Ανακρίσεως». Θα αναφέρω ενδεικτικά κάποιες από τις σκληρές φράσεις του Βουλευσμά κατά του Νικοδήμου: «Απατάται (ο Νικόδημος) δ' επί τούτοις και άλλως δηλοποιών εν τη ερμηνεία του 68ου αποστολικού κανόνος ότι η Εκκλησία δέδεκται χειροτονίας αιρετικών, χρήσεις εις την τούτων εμπέδωσιν επάγων τον τε 8ον της πρώτης, τον τε 61ον της εν Καρθαγένη και την τετάρτην και εβδομήν τας οικουμενικάς συνόδους». Αλλού ο Βουλευσμάς καλεί τον Νικόδημο να συνέλθει: «Ελθέ εις σεαυτόν, άνθρωπε, συμφωνών τους πατέρας τω ανεξελέγκτω και μη διά του εληλεγμένου διαμαχομένους συνάγων αυτούς και αντιφάσκοντας». Ο Νικόδημος όμως συνέχιζε να υποστηρίζει τη δυνατότητα αποδοχής αιρετικών κληρικών, χωρίς νέα χειροτονία, επικαλούμενος τη συνοδική πράξη της Εκκλησίας και ιδιαίτερα της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου: «Ότι δε αιρετικών, και αιρετικών εληλεγμένων συνοδικώς, αι χειροτονίαι εδέχθησαν οικονομικώς, δήλον από τε του της Καρθαγένης ξς' μεν καθ' ημάς, 61 δε κατά τους ερμηνευτάς, φανερώς λέγοντος αιρετικούς τους Δονατιστάς, και δεχθέντος και τας χειροτονίας των, οίτινες προλαβόντως διά συνόδου ηλέχθησαν, από τε της χειροτονίας, ού μόνον, ως είπομεν, του Ανατολίου αλλά και του αγίου Μελετίου Αντιοχείας, τον οποίον οι πολλάκις συνοδικώς ελεγχθέντες αιρετικοί Αρειανοί χειροτόνησαν, και την χειροτονίαν αυτού οι ορθόδοξοι εδέξαντο. Και αφήμι τους εικονομάχους, αιρετικούς καλουμένους παρά της Ζ' και εληλεγμένους, ουδέν δ' ήττον δεχθέντας παρ' αυτής μετά των χειροτονιών αυτών». Είναι σημαντικό ότι ο Νικόδημος ανατρέχει στα Πρακτικά της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου, στην Α' Πράξη της οποίας

συζητήθηκε διεξοδικά το θέμα της αποδοχής των αιρετικών κληρικών, με τον πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως άγιο Ταράσιο να υποστηρίζει την μη αναχειροτονία των αιρετικών κληρικών, ακόμα και αυτών που είχαν χειροτονηθεί από αιρετικούς. Τέτοια επιχειρήματα διατυπώνονται από τον Νικόδημο συχνά στις Επιστολές του προς τον Βουλησμά. (Η Αλληλογραφία μεταξύ των δυο ανδρών αριθμεί 29 επιστολές).

5. Δεν γνωρίζουμε σε ποιά έκταση η απαίτηση του Βουλησμά και του πατριάρχη Νεοφύτου επηρέασε το περιεχόμενο των σχετικών Σχολίων του *Πηδαλίου*. Ο Νικόδημος ήταν πρόσωπο που χαρακτηριζόταν για διάκριση και για ευαισθησία να μην προκαλεί διαμάχες στο εκκλησιαστικό σώμα, γι' αυτό και έν τινι μέτρω υποχώρησε στις υποδείξεις των δύο ισχυρών ανδρών του Πατριαρχείου. Εξάλλου, αν δεν το έπραττε, ήταν απολύτως βέβαιο ότι το έργο του θα κατέληγε στον κάλαθο των αχρήστων. Θα το έριχναν με τον τρόπο τους ο Βουλησμάς και ο πατριάρχης Νεόφυτος. Όμως είναι επίσης δεδομένο ότι ο Νικόδημος γνώριζε και υιοθετούσε τις κανονικές πηγές που προέβαλλαν και την αρχή της Οικονομίας, χωρίς να διστάζει. Είχε επαρκή κατάρτιση όσον αφορά την πατερική και κανονική διδασκαλία και το θάρρος να διατυπώνει τη γνώμη του. Θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο για την έρευνα, εάν σωζόταν κάποιο από τα αντίγραφα της πρώτης μορφής του *Πηδαλίου*, πριν από τη διόρθωση, κατά τις υποδείξεις του Βουλησμά.

6. Για τον Νικόδημο ήταν εν ταυτώ επώδυνο ο διχασμός του εκκλησιαστικού σώματος, αλλά και η ακύρωση του τεραστίου κόπου του να συντάξει μια αξιόπιστη κανονική συλλογή, απαλλαγμένη από τους «οθνείους μύθους» των πολλών χειρογράφων «χυδαιονομοκανόνων» της εποχής του. Έτσι επέλεξε την οδό της διακριτικής υποχώρησης.

[Συνεχίζεται]